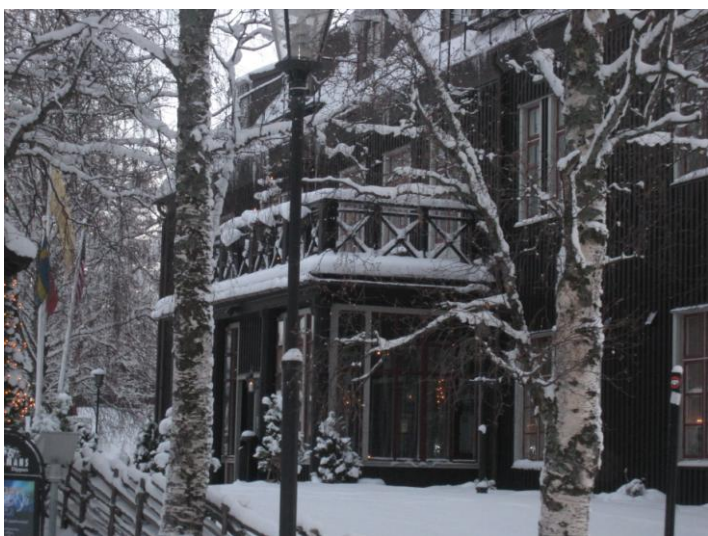

2010-12-14

Filmteknik och filmkultur i skolan diskuterades vid föreningens konferens i Åre 2010

När Föreningen Film- och mediepedagogik samlades till årligt erfarenhetsutbyte i Åre 2010 var det frågor kring teknisk standard för elevernas filmskapande och olika aspekter på Skapande skola som kom att stå i centrum för diskussionerna.

Text: Klas Viklund Bilder: Jolanta Wadensjö

Hotell Diplomat

Femton medlemmar i Föreningen Film- och mediepedagogik tackade ja till inbjudan att samlas den 9-10 december 2010 på Hotel Diplomat Åregården i Åre för ett årligt erfarenhetsutbyte.

Arrangemanget, som genomförts sedan 2003, präglades (som alltid) av att äga rum ”off season”. I Åre hade skidsäsongen ännu inte börjat, turisterna inte anlant och attraktionerna (Bergbanan) inte öppnat. Å andra sidan fick medlemmarna i föreningen istället disponera hotellets alla konferensrum efter egna önskemål och sällan hade konferenspersonalen haft så kunniga deltagare vad gällde att utröna vilken konferenslokal som hade bäst storbildsprojektor. (Då blev det den lokalen, så klart.) Men också för de deltagande mediepedagogerna var arrangemanget en aktivitet ”off season”. De flesta av höstens projekt i kommuner och regioner hade genomförts och kunde avrapporteras och diskuteras.

Formen för det årliga erfarenhetsutbytet i Åre är att deltagarna berättar om erfarenheter från aktuella projekt och verksamheter kring film och andra medier i skolan. Dessa avrapporteringar ligger på ett naturligt sätt till grund för längre reflekterande samtal. Det sker både på schemalagd tid, där samtalen lyhört modereras av konferensansvarige Stefan Ek från Filmpool Jämtland, men också i informella samtal kring måltider och kaffekoppar eller i en (av konferensansvarige anbefalld obligatorisk) promenad på Åreskutan.

Några av deltagarna på väg upp

Aktuella rapporter

Bland de aktuella erfarenheterna från medlemmarnas projekt och verksamheter ingick bland annat följande rapporter:

Ina Alm, Pedagogiska centralen i Malmö stad, presenterade en serie instruktionsfilmer om praktiska tips kring att göra film med små barn och exemplifierade med en film om betydelsen av att använda stativ. Ina Alm visade under konferensen också en film med stillbilder från barn på Ellenborgs förskola i Malmö där barnen utforskat sitt eget närområde. Filmen, som dokumenterade den pedagogiska processen, hade försetts med en intresseväckande speakertext av Ina Alm och Chris Munsey.

Lars-Eric Larsson, Filmpool Nord, berättade om Luleå kommuns satsning inom Skapande skola, kallad ”Tur och retur”, som behandlar frågor om utanförskap och där film är en självklar del.

Lars-Eric Larsson

Monika Wigren-Blomquist och Kjell Malmros, Gotlands kommun, informerade om att Gotlands skolor under våren 2011 kommer att fördjupa sina satsningar inom ett filmpedagogiskt arbete med inspiration från Ingmar Bergmans konstnärskap. Kompetensutveckling av lärare utifrån Bergmans självbiografi ”Laterna Magica”, samt elevprojektet ”Vår ö-dokument” med eget filmskapande utifrån Bergmans ”Fårödokument”, planeras. En filmpedagogisk dag under Bergmanveckan på Fårö i juni 2011 ingår också i planeringen.

Monika Wigren Blomqvist och Ina Alm

Johan Holmberg, Filmpedagogerna vid Folkets Bio i Göteborg, berättade om ett utökat samarbete med Göteborgs stad kring filmpedagogik och filmföreläsningar samt om ett kommande projekt där Filmpedagogerna i Göteborg ska göra en förstudie till en mediepedagogisk webbsida för Unesco.

Johan Holmberg

Lotta Nyblom

Anna Rydell, Film i Jönköpings län, redogjorde för hur Film i Jönköping blivit en viktig resurs för Jönköpings kommun och Gislaveds kommun i olika projekt kring ungas eget filmskapande inom ramen för kommunernas satsningar inom Skapande skola.

Lotta Nyblom, Reaktor Sydost, rapporterade utifrån erfarenheter från en rektorskonferens om estetiska lärprocesser som genomförts för rektorer i Kalmar kommun den 2 december 2010 i ett samarbete mellan Kalmar kommun, Linnéuniversitetet och Reaktor Sydost.

Marie Hallén, Länskultur Gävleborg, berättade om olika satsningar på film och bildberättande på förskolor i Gävleborgs län.

Jolanta Wadensjö tog upp projektet ”Vadå, normal?” där ett antal av föreningens medlemmar deltar. Filmprojektet, som initierats av Forum för levande historia, kommer att redovisas under slutet av våren 2011.

Lars-Eric Larsson, FilmPool Nord, redogjorde för det aktuella läget vad gäller efterarbetet av långfilmen "Jag älskar dig" i regi av Anders Grönros. Det kan finnas möjlighet för föreningen att ingå som en referensgrupp kring förhandsvisningar av filmen. Efterarbetet av filmen är dock så kraftigt försenat att det är oklart hur denna samverkan i praktiken kan se ut. Lars-Eric Larsson återkommer i frågan.

Stefan Barkman, Film i Värmland, berättade om hur Hammarö kommun anlitar Film i Värmland i ett filmprojekt inom kommunens så kallade Kulturgaranti där elever i årskurs 6 erbjuds delta i ett filmprojekt. Projektet har under hösten 2010 bestått i att eleverna fått se spelfilmen "Flickan" och delta i uppföljande filmsamtal, utforma bildmanus där de inspireras att göra film utifrån egna barndomsminnen och sedan producera några av dessa bildmanus inom ramen för en workshop i cut-out-animation. Arbetet har tagit tre dagar i anspråk, en dag för filmvisning och uppföljande samtal samt två dagar för förberedelse och genomförande av animationsworkshop.

De uppkopplade konferensdeltagarna

Skapande skola

Linda Lindgren, FilmCentrum, presenterade hur FilmCentrum arbetar för att utforma och erbjuda lämpliga paket med filmvisningar, möten med filmskapare och stöd till elevers filmskapande för att kunna samspela med kommunernas satsningar inom ramen för Skapande skola.

Olika frågor kring Skapande skola kom upp till diskussion, till exempel metoder för att involvera lärargruppen i planering, genomförande och utvärdering; olika synsätt vad gäller kravet på elevers medverkan; behovet av samverkan och samsyn mellan utbildning och kultur – både i kommunerna och nationellt.

Ansökan till Allmänna arvsfonden

Föreningen arbetar för att gemensamt formulera en ansökan om ett filmprojekt till Allmänna Arvsfonden som skulle kunna utmyнна i en gemensam långfilmsdokumentär där barn beskriver sina liv och sina livsvillkor i Sverige idag, kallad "Vad vuxna bör veta".

Nio av föreningens medlemmar har hösten 2010 besvarat en intresseförfrågan där de angett att de är intresserade att delta. I samband med att projektet diskuterades under erfarenhetsutbytet i Åre anmälde ytterligare tre medlemmar ett intresse för att delta.

Jolanta Wadensjö och Stefan Barkman

Teknik för elevers eget filmskapande

Stefan Barkman, Film i Värmland, redovisade de utmaningar han ställts inför i Värmland då kommuner visat intresse för att anskaffa teknik för filmskapande. Allt fler kommuner är beredda att köpa in bärbara datorer till varje elev. Allt fler kommuner vill också arbeta med film. Men är då de datorer som kommunerna är beredda att köpa in förberedda för att redigera film?

Stefan Barkman poängterade betydelsen av att etablera en samverkan med de olika kommunernas IT-enheter, eller utbildningsförvaltningarnas IT-avdelningar, för att lokalt kunna skapa förutsättningar för att utveckla rörlig bild inom skolans IT-satsning. Den fråga man ställs inför är om filmskapandet ska vara en tillfällig möjlighet, genom i god tid inlånade väskor med kameror och Mac-datorer (som det blivit i vissa kommuner),

eller om filmskapandet ska kunna erbjudas som ett självklart dagligt redskap i den IT-miljö, oftast PC, som kommunen redan fattat beslut om och som finns på skolorna.

Stefan Barkman gav konkreta exempel på problem vad gäller kompatibilitet mellan kameror och redigeringsprogram. Han berättade om egna erfarenheter av hur funktionerna inom en och samma kameramodell förändrats över tid, trots att försäljarna sagt att "det är exakt samma kamera". Han redogjorde för hur vissa försämringar i Mac-datorernas filmredigeringsprogram iMove först försämrats, men sedan förbättrats, efter att kunder protesterat. Trots detta är animationsprogrammet iStopMotion inte kompatibelt med flera kameror eftersom programmet kräver FireWire-ingång.

För närvarande har många fått erfara hur Microsoft försämrat funktionerna i redigeringsprogrammet Moviemaker, men ingen vet om Microsoft är beredd att på nytt återskapa de funktioner som tagits bort. (Det gäller framförallt funktionen med klippphyllan, det vill säga arkivet med filmbilder, så att olika klipp kan återskapas senare i processen, som tagits bort i senare versioner av programmet.) Stefan Barkman antydde att produktutvecklarna tycks ha "semesterfotografen" i fokus och utvecklar funktioner för att lätt sortera och välja i ett stort material, snarare än de medvetna filmskaparna (till exempel i ett skolprojekt) som vill förhålla sig till en enskild scen bildruta för bildruta, pröva och förkasta och utveckla filmen i ett samspel med deltagare i en grupp.

Ett internt problem för många kommuner är hur (och var) elevernas filmprojekt ska kunna lagras digitalt över längre tid (medan projektet pågår). Det handlar om vilka servrar och hårddiskar som får tas i anspråk och vilka villkor som kommunen ställer på att dessa ständigt (varje dygn?) ska "renas". Detta problem blir allt mer akut när kamerorna blir helt digitala och då säkerhetsmaterial inte längre självklart sparas på dv-band, utan bara digitalt i olika hårddiskar.

Stefan Barkman underströk betydelsen av att föreningens medlemmar har kunskap om dessa till synes specialiserade frågor vad gäller kameror, redigeringsprogram och hårddiskar. Stefan Barkman menade att vi inte kan prata om skolors och kommuners insatser för elevers eget filmskapande, utan att också förstå vilka utmaningar kommunerna står inför.

Stefan Barkman berättade hur han tillsammans med IT-enheten vid Karlstads kommun utarbetat ett policydokument vad gäller teknisk standard för kommunens filmpedagogiska verksamhet, kallad "IT-rekommendationer för film i skolan i Karlstads kommun".

Stefan Ek, Filmpool Jämtland, tog vid och presenterade ett utkast till tekniska specifikationer för vad lärare bör kunna då de handleder elevers eget filmskapande.

Victor Lindgren presenterar kameror

Victor Lindgren, Film i Västerbotten, hade haft möjlighet att från CyberPhoto AB i Umeå låna in ett antal olika kameramodeller för en avancerad test och en enklare workshop. Utfallet av denna workshop, som med stor entusiasm genomfördes under ledning av Victor Lindgren, Stefan Barkman, Stefan Ek och Kjell Malmros, gav följande resultat:

Välj hellre för skolbruk en så kallad Flip-kamera eller Zoom-kamera av mycket enkel modell (pris cirka 1300 kr), än en dyrare kamera för det dubbla priset som inte ger nämnvärt bättre resultat. Den dyrare, men i bildkvalitet jämförbara kameran som testades i detta exempel, var Canon FS306 (pris cirka 2500 kr).

Flip-kameran och Zoom-kameran är lätt och enkel att manövrera (nästan som en mobiltelefon) och kräver därför ofta ett enbens-stativ för att balansera bilderna för att undvika "dogma"-skakighet.

Under konferensen testades en kamera av modell Canon HFS20 (pris cirka 8000 kr) som ansågs "bäst" av de dyrare kamerorna.

Canon HFSM31 (pris cirka 7000 kr) ansågs ha sämre bildkvalitet vid det test som genomfördes inomhus i lysrörsbelysning på konferenshotellet, men ansågs ändå vara den bästa kameran för ett mer avancerat filmarbete med elever. Kameran var också lite mindre till formatet, vilket kan vara en fördel för små händer.

Under konferensen testades i exakt samma ljusförhållanden inomhus, iPhone4, som av de flesta ansågs ge ett dåligt resultat inomhus, men som oftast är bra utomhus och absolut är användbar för enklare dokumentationer i alla miljöer om man inte kräver god ljudkvalitet.

Canon 550D (pris cirka 7000 kr) är en professionell kamera som till det yttre liknar en systemkamera och som för vissa uppdrag är av yttersta klass, men då krävs också att man kan arbeta med manuella inställningar. Under de tester som gjordes på konferensen blev detta tydligt, eftersom också den deltagare som hade god förkunskap om dessa problem inte lyckades göra alla inställningar rätt då testet genomfördes.

Media Literacy

Klas Viklund rapporterade från det tionde mötet för The Media Literacy Expert Groupe som ägde rum i Bryssel den 7 december 2010. Gruppen, som inrättades 1996 av Mediaprogrammet vid Europeiska kommissionen, har varit rådgivande för kommissionens arbete vad gäller att ta fram en deklARATION och en rekommendation till medlemsstaterna vad gäller "media literacy".

Expertgruppens arbete är nu avslutat och fortsättningsvis planerar kommissionen att inbjuda regeringsrepresentanter för att efterhöra hur rekommendationen att implementera "media literacy" i olika medlemsstater tagits emot. Kommissionen har av Danish Technological Institute beställt en analys av nivån på mediekompetensen i olika medlemsstater som ska presenteras och avrapporteras senast i december 2011.

Klas Viklund rapporterade också från ett informellt möte med Europeiska kommissionens Mediaprogram, som ägde rum den 6 december 2010, och som handlade om hur kommissionen i ett nytt Medieprogram, efter 2013, skulle kunna integrera frågor som rör "media literacy" för att stödja just Mediaprogrammets intressen. Det skulle till exempel kunna handla om kampanjer för att främja europeisk film och europeiska filmarvet, ungas eget filmskapande i Europa och möjligheterna till erfarenhetsutbyten mellan filmpedagogiska projekt i olika medlemsstater.

Seminarium på BUFF 15 mars 2011

Olika teman för föreningens seminarium på BUFF - Barn- och ungdomsfilmsfestivalen i Malmö, den 15 mars 2011 diskuterades. Seminariet planeras äga rum på biografen Victoria i Malmö, kl. 15.00-17.00.

Aktuella frågor ansågs bland annat vara olika förhållningssätt till satsningen Skapande skola, pedagogisk dokumentation av mediepedagogiska projekt samt ny läroplan och nya kursplaner för grundskolan.

Det ibland slentrianmässiga förhållningssättet vid konferenser som enbart fokuserar på goda exempel kritiserades. Föreningens möjlighet att på ett förtroligt sätt dela med sig av lärdomar av dåliga exempel diskuterades.

Jolanta Wadensjö, Ina Alm och Klas Viklund utsågs att gå vidare utifrån de förslag som diskuterats fram.

Föreningens årsmöte i Malmö 15 mars 2011

Föreningens årsmöte planeras äga rum på Arbetsförmedlingen Kultur Media Syd i Malmö, den 15 mars 2011, kl. 12.00-14.00.

Under konferensen i Åre diskuterades några av de förslag som styrelsen avser presentera vid årsmötet i Malmö, bland annat ett förslag till reviderade stadgar som likställer individuella och institutionella medlemskap samt ett förslag till ett (ekonomiskt) stipendium som kan utdelas till en av föreningens medlemmar för att förkovra sig eller fördjupa sig inom något område för att sedan återkomma till föreningen och rapportera om lärdomar och erfarenheter.

Utbildningsdagar våren 2011

Lotta Nyblom meddelade att Reaktor Sydost tackat ja till att vara värd för föreningens utbildningsdagar i maj 2011. Förmodligen kommer träffen att äga rum i Kalmar. Exakt plats och tid kommer dock att meddelas senare.

Videokonst – vad är det?

Jolanta Wadensjö och Klas Viklund informerade om ett distributionsprojekt för videokonst och konstfilmer för grundskolans årskurs 9 och gymnasieskolan som föreningen Filmform fått bidrag för. Jolanta Wadensjö och Klas Viklund har hjälpt föreningen Filmform med idéer kring lanseringen av projektet och uppmanade alla intresserade medlemmar i Föreningen Film- och mediepedagogik att kontakta projektledaren Anna Linder på föreningen Filmform för att få del av titt-dvd:er och pedagogiskt handledningsmaterial för att eventuellt kunna presentera projektet vid olika idédagar i kommuner och regioner under våren 2011.

Avslutning och summering

Konferensen avslutades med en utvärdering där deltagarna uppmanades att kommentera programmets innehåll och upplägg.

Många ansåg att det var skönt med ”luft” i programmet och påpekade hur värdefullt det var att denna tid fick fyllas av samtal och erfarenhetsutbyten i mindre grupper. Upplägget av konferensen måste givetvis förhålla sig till hur stor den grupp är som deltar - och i en så liten grupp som femton personer är det förhållandevis lätt att snabbt lära känna varandra och interagera med varandra. Men visst skulle mötesformen klara betydligt fler deltagare?

De flesta gav uttryck för att programmets utformning gav möjlighet att få perspektiv och synpunkter på det egna arbetet från kollegor som man inte på ett självklart sätt har i den egna kommunen eller regionen. En viktig aspekt var känslan av att mötet med kollegor stärker och motiverar det egna arbetet. Också i konferensens genomförande är den kollegiala känslan dominerande, då alla är beredda att rycka in, ansvara för olika moment samt ställa upp på oväntade omprioriteringar.

Diskussionen som uppstod kring workshopen runt bristen på teknisk kompatibilitet mellan kameror och redigeringsprogram eller animationsprogram visade sig mycket uppskattad eftersom den gav möjlighet att få tekniska förklaringar till olika problem som många deltagare hört talas om eller fått erfara, men inte själv haft tillfälle att utreda.

Konferensens avslutning och uppbrott gav mersmak. Åre är (kanske vid sidan av årsmötet) föreningens mest spännande träffpunkt. Alla hoppas på ett snart återseende – i en förhoppning om att fler kollegor och medarbetare kan delta.

Åre i vinterskrud